

એફ.વાય.બી.એ.- સેમેસ્ટર-૨

વર્ષ ૨૦૨૩-૨૦૨૪ , ૨૦૨૪-૨૦૨૫ , ૨૦૨૫-૨૦૨૬

MAJOR COURSE IN GUJARATI - 003 (CORE COURSE)

ગુજરાતી મુખ્ય પેપર- 003. (અર્વાચીન ગુજરાતી પદ્ય કૃતિ) મુખ્ય તથા ગૌણ (૦૪ ક્રેડીટ)

કૃતિ: 'વેણીભાઈ પુરોહિતના કાવ્યો' : સં. નીતિન વડગામા

હેતુ: આ પ્રશ્નપત્રનાં અભ્યાસથી વિદ્યાર્થીઓ કવિતાનો અને સર્જકનો પરિચય કેળવે.

એકમ - ૧. વેણીભાઈ પુરોહિતનું જીવન - વ્યક્તિત્વ ઘડનારાં પરિબળો , સર્જન.

એકમ - ૨. ઊર્મિકાવ્ય સાહિત્ય સ્વરૂપ , વિકાસરેખા.

એકમ -૩. 'વેણીભાઈ પુરોહિતના કાવ્યો'માં વિષયવૈવિધ્ય, સ્વરૂપવૈવિધ્ય.

(પસંદગીના ૨૦ કાવ્યોને આધારે)

- | | | |
|-----------------------|---------------------------|----------------------|
| ૧. અનંત સફરે | ૨. અમલકટોરી | ૩. કોક તો જાગે ! |
| ૪. રામઝૂબો | ૫. દસ્તુર થાતો જાઉં છું | ૬. નાનકડી નારનો મેળો |
| ૭. મંથન | ૮. નયણાં | ૯. વિસામો |
| ૧૦. બગડેલો દિવસ | ૧૧. લગની | ૧૨. મજૂરની કવિતા |
| ૧૩. પાનીને પગરસ્તે | ૧૪. પૂનમનો નોક | ૧૫. અલબેલો અંધાર હતો |
| ૧૬. વરસાદ તારા નામ પર | ૧૭. અંધકારને સપનું આવ્યું | ૧૮. અમારા મનમાં |
| ૧૯. સાંવરિયા | ૨૦. સાયુજ્ય | |

એકમ - ૪. અભિવ્યક્તિરીતિ અને પૂર્વાપર સંદર્ભ સહિત

સંદર્ભ ગ્રંથ :

૧. 'વેણીભાઈ પુરોહિતના કાવ્યો' : સં.: નીતિન વડગામા, આદર્શ પ્રકાશન.
૨. ઊર્મિકાવ્ય : ચંદ્રશંકર ભટ્ટ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : સાહિત્ય પરિષદ , અમદાવાદ.
૪. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

૧. 'ચહુ ન સુખમાં તને નમી કૃતાર્થ થાવા પ્રભો.' - 'અનંત સફરે'
૨. 'ભર મન ! બ્રહ્મપ્રેમનો પ્યાલો રે
મને હરિરસ વ્હાલો રે...' - 'અમલકટોરી'
૩. 'પગેરું એનું વાંકું ચૂકું ને પાછું પાઘરું હો જી.' - 'રામ ઝરૂખો'
૪. 'રૂપ કદરૂપું હશે, પણ પ્યાર કદરૂપો નથી,' - 'દસ્તુર થાતો જાઉં છું'
૫. 'સહુ સૂતાં હોય એમ કાં લાગે ?
આપણામાંથી કોક તો જાગે !' - 'કોક તો જાગે'
૬. 'સાસુએ માગ્યાં ઊનાં પાણી ને
સસરે દાતણ માંગ્યું રે લોલ : ' - 'નાનકડી નારનો મેળો'
૭. 'બધાં જ ઘરમાં બીમાર, ખરયાં તણી દાઝમાં.' - 'મંથન'
૮. 'સાચાં તો યે કાચાં જાણે કાચનાં બે કાચલાં:
ઊનાં રે પાણીનાં અદભુત માછલાં.' - 'નયણાં'
૯. 'લેજે વિસામો ન કયાંય હોમા નવી ! દેજે વિસામો !' - 'વિસામો'
૧૦. 'સ્મરે, ફરી ફરી સ્મરે ગત વ્યથા તણી વાત કાં ?
ખરાબ દિન તો ગયો, પણ બગાડવી રાત કાં ?' - 'બગડેલો દિવસ'
૧૧. 'રામનામ છે શીતલ છાયા,
સુખશાંતિ છે જગની,' - 'લગની'
૧૨. 'એવા એ મજૂરો કેરી કવિતા તે કયાંથી લખું ?' - 'મજૂરની કવિતા'
૧૩. 'તારા રૂપની પૂનમનો પાગલ એકલો' - 'પાનીનો પગરસ્તે'
૧૪. 'મેં તો ગુપચુપ જોયું દર્પણમાં હાં રે લટકું લઈ ગઈ ડોક : ' - 'પૂનમનો નોક'
૧૫. 'એ રાત હતી ખામોશ, અને માટીનું અત્તર લાવી'તી,
'મેડીમાં દિપક જલતો'તો, એ દિપક નહિ પણ પ્યાર હતો.' - 'અલબેલો અંધાર હતો.'
૧૬. 'આજ નથી જાવું બસ કોઈનાય કામ પર અલ્યા.' - 'વરસાદ તારા નામ પર'
૧૭. 'નિજ કીકીમાં દીઘ ઉતારા : - 'અંધકારને સપનું આવ્યું'
કેવા લપ લપ લપકારા !'
૧૮. 'અમારા મનમાં એવું હતું કે
આવશે ઘેર હલકારો : ' - 'અમારાં મનમાં'
૧૯. 'લગન અગન મેં લેત હિચકિયાં
ગિરધારી... ! ગિરધારી...!' - 'સાંવરિયાં'
૨૦. 'ગોપી કોઈ નથી પરણેલી, કોઈ જ નથી કુંવારી,
જીવ બ્રહ્મની અકલિત માયા, નહિ જીતી નહિ હારી,' - 'સાયુજય'
૨૧. 'તને નીરખવા હવે નયનને નથી ઝંખના,' - 'અનંત સફરે'

૨૨. 'મજૂરની કવિતા તો મારાથી લખાય નાં.' - 'મજૂરની કવિતા
૨૩. 'સહિયર ! વાગે તે મીઠી મીઠી મોરલી.' - 'પૂનમનો નોક'
૨૪. સાવ ટણક ને ટેડો ઠાકુર , ક્યા તેરો ક્યા મેરો.? - 'સાયુજય '
૨૫. ' તું જ જાગ્યો તો તું જ જા આગે -
આપણા માંથી તું જ જા આગે ...!' - 'કોક તો જાગે'

એફ.વાય.બી.એ.- સેમેસ્ટર-૨

વર્ષ ૨૦૨૩-૨૦૨૪ , ૨૦૨૪-૨૦૨૫ , ૨૦૨૫-૨૦૨૬

MAJOR COURSE IN GUJARATI -004 (CORE COURSE)

ગુજરાતી મુખ્ય પેપર- ૦૦૪. (અર્વાચીન ગુજરાતી ગદ્યકૃતિ) (૦૪ ક્રેડીટ)

કૃતિ: 'આંધળી ગલી' - ધીરુબહેન પટેલ

હેતુ : આ પ્રશ્નપત્રનાં અભ્યાસથી વિદ્યાર્થીઓ નવલકથાનો અને સર્જકનો પરિચય કેળવે.

એકમ - ૧. ધીરુબેન પટેલનું જીવન વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલો , સાહિત્ય સર્જન

એકમ - ૨. નવલકથા સ્વરૂપ લક્ષણો અને વિકાસરેખા

એકમ - ૩. 'આંધળી ગલી' કથાવસ્તુ , પાત્ર , ભાષા પરિચય.

એકમ - ૪. અભિવ્યક્તિરીતિ અને પૂર્વાપર સંદર્ભ

સંદર્ભ ગ્રંથ :

૧. 'આંધળી ગલી' -ધીરુબહેન પટેલ, ઝેન ઓપસ, અમદાવાદ (૦૭૯ - ૨૬૫૬૧૧૧૨)

૨. ગુજરાતી નવલકથા - રઘુવીર ચૌધરી , રાઘેશ્યામ શર્મા ,યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,અમદાવાદ

૩. ધીરુબહેન પટેલનું કથાસાહિત્ય - નિરંજના જોશી , ગુજર એજન્સી, અમદાવાદ.

૪. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ. પાર્શ્વ પ્રકાશન

૫. ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી સર્જક સીડી .

૬. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ , અમદાવાદ

આંધળી ગલી - લે. ધીરુબહેન પટેલ

પૂર્વાપર સંદર્ભ

૦૧. 'કોણ છો તમે ? શું કામ છે ?'
૦૨. 'હું જ કુંદબહેન. શું કામ છે ?'
૦૩. 'મારે અહીં પેઈંગ ગેસ્ટ તરીકે રહેવા આવવું છે.'
૦૪. 'ઘણા લોકો આવી ગયા.'
૦૫. 'પણ મને બહુ જ જરૂર છે.... મને નોકરી મળી ગઈ છે. માત્ર રહેવાનો સવાલ....'
૦૬. 'બધાને રહેવાનો જ સવાલ હોય છે મુંબઈમાં.'
૦૭. 'શુભા મારી બાજુમાં જ રહેતી હતી....'
૦૮. 'મોડું કહેવાય. ખરું પૂછો તો ત્રીસ-અરે, પચીસ પહેલાંજ બધું પતી જવું જોઈએ.'
૦૯. 'મને હવે એકલાં બહુ ગમતું નથીને એટલે જાહેરખબર આપી હતી.'
૧૦. 'અહીં એક વેલ હતી. સહેજ પાણી નાખશો તો પાછી જીવતી થશે. લાલ લાલ ફુલ આવે છે, સુગંધી.'
૧૧. 'તે દિવસે મેં ગપ્પું માર્યું હતું, હો! હું પાત્રીસની નથી.'
૧૨. 'હાસ્તો ! આપણી પાસે કઈ ભાડાચિઠ્ઠી છે ?'
૧૩. 'સમડી આવેલી તારો શિકાર કરવા. પણ ફાવી નહીં?'
૧૪. 'માફ કરજો, અમે અમારામાં જ એટલાં ગૂંચવાઈ ગયા હતાં ને !'
૧૫. 'તમે શા માટે હંમેશા સફેદ કપડાં પહેરો છો?'
૧૬. 'પણ મને તો તમારા જેવું જોઈતું હતું.'
૧૭. 'મારો વિચાર નથી, ના પાડી દેજો.'
૧૮. 'સારું, તો અમે ઘર ખાલી કરી નાખીશું.'
૧૯. 'તમારા ઓળખીતાનો ફ્લેટ મારે નથી જોઈતો.'
૨૦. 'આમ - કોઈ દિવસ તો આ આંધળી ગલીનો અંત આવશે ને !'